EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 80573/12
Svetko Hrkalović i Nada Narančić
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 23. studenoga 2021. godine u odboru u sastavu:

Erik Wennerström, *predsjednik*
Lorraine Schembri Orland
Ioannis Ktistakis, *suci*
i Liv Tigerstedt, *zamjenica tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 12. studenoga 2012. godine,

uzimajući u obzir odluke Suda od 19. svibnja 2015. i 7. srpnja 2020.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovore na očitovanje koje su dostavili podnositelji zahtjeva,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelji zahtjeva, g. Svetko Hrkalović i gđa Nada Narančić, državljani su Republike Hrvatske rođeni 1941. odnosno 1945. godine i žive u Novom Beogradu. Pred sudom ih je zastupao g. L. Šušak, a zatim gđa S. Ormuž te g. A. Nobilo, odvjetnici iz Zagreba.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Godine 1991. u Hrvatskoj je eskalirao oružani sukob. Godine 1991. i 1992. srpske paravojne snage preuzele su kontrolu nad otprilike trećinom teritorija Hrvatske i proglasile ga „Srpskom autonomnom oblasti Krajina“ (dalje u tekstu: „Krajina“). Početkom kolovoza 1995. hrvatske su vlasti najavile vojnu kampanju s ciljem vraćanja kontrole nad Krajinom. Akcija je nazvana Oluja i odvijala se od 4. do 7. kolovoza 1995. godine. Prije vojne akcije velika većina stanovništva Krajine napustila je Hrvatsku, u početku je stanovništvo odlazilo u Bosnu i Hercegovinu, a kasnije su mnogi otišli živjeti u Srbiju. Neki su se vratili u Hrvatsku nakon završetka rata.

5. Majka podnositelja zahtjeva, Z. H., tada osamdesetogodišnjakinja, ostala je u svojoj kući u selu Doljani na okupiranom teritoriju Krajine.

2. Ekshumacija tijela majke podnositelja zahtjeva

6. Dana 3. svibnja 1999. druga se podnositeljica zahtjeva obratila sanitarnoj inspekciji Ličko-senjske županije, Uredu za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Gospić, Ispostavi Otočac (u daljnjem tekstu: „Sanitarna inspekcija u Otočcu”) tražeći da se ekshumiraju ostatci njezine majke te da se prebace na groblje Doljani. Njezin je zahtjev istoga dana prihvaćen.

7. Dana 7. svibnja 1999. Sanitarna inspekcija u Otočcu ekshumirala je ostatke Z. H. koji su bili zakopani u dvorištu pored njezine kuće.

3. Parnični postupak za naknadu štete protiv države

8. Dana 5. rujna 2005. podnositelji zahtjeva podnijeli su zahtjev Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske za prijateljsko rješenje spora. Tražili su naknadu štete od države navodeći da su njihovu majku ubili hrvatski vojnici u sklopu vojno-redarstvene operacije Oluja.

9. Dana 24. studenoga 2009. godine prvostupanjski je sud odbacio zahtjev podnositelja jer je podnesen izvan zakonskog roka. Nakon toga tu su presudu potvrdili drugostupanjski sud i Vrhovni sud Republike Hrvatske. Dana 7. svibnja 2012. Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva tvrdeći da odluke građanskih sudova nisu bile proizvoljne.

4. Istraga smrti majke podnositelja zahtjeva

10. Po primitku zahtjeva za prijateljsko rješenje spora (vidi stavak 8. iznad) Državno odvjetništvo zatražilo je od policije da prikupi informacije u vezi sa smrću majke podnositelja zahtjeva.

11. Dana 18. listopada 2005. policija je obavila razgovor s dvjema osobama koji su dostavile pojedinosti o ekshumaciji tijela majke podnositelja zahtjeva te prijenosa tijela do groblja, no nisu imale saznanja o okolnostima njezine smrti.

12. Dana 24. listopada 2005. policija je obavijestila Državno odvjetništvo da je istraga pokazala da je majka podnositelja zahtjeva umrla pod nepoznatim okolnostima tijekom trajanja vojno-redarstvene akcije Oluja u kolovozu 1995. godine te da je zakopana pored svoje kuće, a njezini su ostatci pronađeni 1999. te prebačeni na groblje. S obzirom na činjenicu da je tijekom ekshumacije tijela Z. H. 1999. godine pronađen samo njezin kostur, nije bilo moguće utvrditi prisutnost ozljeda ili uzrok njezine smrti.

13. Dana 12. svibnja 2011. Županijsko državno odvjetništvo u Karlovcu policiji je dostavilo popis osoba te od nje zatražilo da istraži jesu li te osobe bile žrtve ratnih zločina ili bilo kojega drugog kaznenog djela. Ime majke podnositelja zahtjeva bilo je na tom popisu.

14. Dana 26. svibnja 2011. godine policija je ispitala osam osoba. One nisu imale neposredna saznanja o tome kako je majka podnositelja zahtjeva umrla. Navele su da su čule da je ubijena i zakopana pored svoje kuće.

15. Dana 3. kolovoza 2011. policija je otišla na groblje u Doljanima te pronašla grobno mjesto u koje su prebačeni ostatci majke podnositelja zahtjeva 1999. godine.

16. Dana 10. siječnja 2014. godine policija je ispitala anonimnu osobu koja je tvrdila da nema saznanja o okolnostima u kojima je majka podnositelja zahtjeva umrla, no znala je jedino da je pokopana u blizini svoje kuće.

17. Istraga u vezi sa smrću majke podnositelja zahtjeva i dalje je u tijeku.

B. Postupak pred Sudom

18. Dana 12. studenoga 2012. podnositelji zahtjeva svoj su zahtjev podnijeli Sudu putem odvjetnika L. Š.

19. Obavijest o zahtjevu predana je Vladi koja je dana 15. rujna 2014. predala svoje očitovanje o dopuštenosti i osnovanosti predmeta. To očitovanje proslijeđeno je podnositeljima zahtjeva koji su pozvani da predaju svoje očitovanje. Dopis Suda poslan je odvjetniku F. B.

20. Dana 19. svibnja 2015. zahtjev je izbrisan s liste predmeta jer podnositelji zahtjeva, unatoč tomu što su bili obaviješteni o mogućnosti da zahtjev može biti izbrisan, nisu predali svoje očitovanje kao odgovor na Vladino.

21. Dana 1. listopada 2019. podnositelji zahtjeva poslali su dopis Sudu tražeći da se njihov zahtjev vrati na listu predmeta Suda. Ustvrdili su da su podnijeli zahtjev putem odvjetnika L. Š. Odvjetnik F. B. nije bio njihov punomoćnik te nisu zaprimili prepisku od Suda.

22. Dana 7. srpnja 2020. godine Sud je vratio zahtjev podnositelja zahtjeva na listu predmeta Suda.

23. Dana 8. listopada 2020. godine podnositelji zahtjeva predali su očitovanje kao odgovor na Vladino, zajedno sa svojim zahtjevom za pravednu naknadu.

24. Dana 10. studenoga 2020. Vlada je predala komentare na podneske podnositelja zahtjeva.

PRIGOVORI

25. Podnositelji zahtjeva prigovorili su na temelju članaka 2. i 14. Konvencije zbog nedjelotvorne istrage ubojstva njihove majke. Također su prigovorili i na temelju članka 13. Konvencije da nisu imali na raspolaganju djelotvorno domaće pravno sredstvo za svoje prigovore na temelju Konvencije.

PRAVO

26. Podnositelji zahtjeva pozvali su se na članke 2., 13. i 14. Konvencije. Sud, kao stručnjak za pravnu karakterizaciju predmeta, razmotrit će njihove prigovore samo na temelju članka 2. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

> „1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom. …”

A. Tvrdnje stranaka

1. Vlada

27. Vlada je utvrdila da je prigovor podnesen nepravovremeno. Vlasti su prvi put bile obaviještene o smrti majke podnositelja zahtjeva 2005. godine, kad su se podnositelji zahtjeva obratili Državnom odvjetništvu s ciljem dobivanja naknade štete. Podnositelji zahtjeva do danas se nisu obratili istražnim tijelima u vezi s tijekom istrage.

28. U svojim podnescima od 10. studenoga 2020. Vlada je nadalje tvrdila da, zbog činjenice da je istraga i dalje u tijeku, podnositelji zahtjeva trebaju podnijeti ustavnu tužbu s obzirom na to da je to učinkovito domaće sredstvo u pogledu prigovora u vezi s navodnim nedostatkom djelotvorne istrage na temelju članka 2. Konvencije.

2. Podnositelji zahtjeva

29. Podnositelji zahtjeva ustvrdili su kako su 1999. obavijestili vlasti o tome da je njihova majka pokopana u dvorištu pored svoje kuće. Bilo je jasno da je umrla u sumnjivim okolnostima tijekom vojno-redarstvene operacije. Iz te je činjenice proizišla obveza provođenja službene istrage o okolnostima njezine smrti. Međutim, prve su istražne radnje provedene tek 2005. godine.

30. Podnositelji zahtjeva dalje su tvrdili da vlasti nikad nisu izvršile obdukciju posmrtnih ostataka njihove majke. Nikad nisu osobno ispitale podnositelje zahtjeva te nisu pokušale saznati koja je vojna jedinica djelovala u selu Doljani u kolovozu 1995. kad su mnogi stariji civili ubijeni.

B. Ocjena Suda

31. Sud ne mora ispitati sva pitanja koja su stranke postavile jer je zahtjev u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

32. Sud napominje da je majka podnositelja zahtjeva ubijena u kolovozu 1995. Policijska istraga pokrenuta je u listopadu 2005. godine (vidi stavak 11. gore). Dana 12. studenoga 2012. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su svoj zahtjev Sudu. Istraga je i dalje formalno bila u tijeku kad je zahtjev podnesen (usporedi s predmetom *Opačić i Godić protiv Hrvatske* (odl.), br. 38882/13, stavak 26., 26. siječnja 2016. i *Obajdin protiv Hrvatske*, br. 39468/13, stavak 31., 4. srpnja 2017.).

33. Sud primjećuje da istraga provedena 2005. godine nije donijela nikakve opipljive rezultate te da nitko nije osumnjičen (vidi stavke 10. – 12. iznad). Istraga je bila u zastoju između listopada 2005. godine i svibnja 2011. godine te nisu poduzeti nikakvi koraci (vidi stavke 12. i 13. iznad).

34. Čini se da podnositelji zahtjeva nikad nisu pokušali zatražiti od vlasti informacije o tijeku istrage (vidi stavak 27. iznad). Ostali su pasivni u pogledu naizgled neaktivne domaće istrage (usporedi s *Utsmiyeva* i drugi protiv Rusije (odl.), br. 31179/11, stavak 36., 26. kolovoza 2014.). Budući da su podnositelji zahtjeva djeca žrtve koja je pretrpjela navedene povrede, od njih bi se moglo očekivati da pokažu potrebnu revnost i preuzmu potrebnu inicijativu kako bi se informirali o napretku istrage o smrti svoje majke. Izostanak bilo kakvih novosti od istražitelja takvog teškog kaznenog djela tijekom tako dugog vremenskog razdoblja trebao ih je potaknuti na donošenje odgovarajućih zaključaka (vidi, na primjer, *Açış protiv Turske*, br. 7050/05, stavak 42., 1. veljače 2011.).

35. S obzirom na to da zastoj u istrazi seže u listopad 2005. godine, puno prije 12. studenoga 2012. godine kad je ovaj zahtjev podnesen, podnositelji zahtjeva trebali su puno prije od podnošenja ovog zahtjeva zaključiti – a zasigurno više od šest mjeseci prije – da je istraga bila nedjelotvorna (usporedi s predmetima *Obajdin*, stavak 34., i *Opačić i Godić*, stavak 30., oba gore citirana).

36. Što se tiče mjera koje su poduzete u 2011. i 2014. godini, Sud ponavlja da, ako informacije koje navodno na novi način prikazuju okolnosti smrti dođu u javnu domenu, može doći do obveze provedbe nove istrage o smrti (vidi *Hackett protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 34698/04, 10. svibnja 2005.; *Brecknell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 2457/04, stavci 66. – 67., 27. studenoga 2007.; *Williams protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 32567/06, 17. veljače 2009. te *Harrison i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 44301/13, stavak 51., 25. ožujka 2014.). Bilo koji navod ili tvrdnja ne mogu izazvati novu obvezu provedbe istrage na temelju članka 2. Konvencije. Bez obzira na to, s obzirom na temeljnu važnost ove odredbe, državne vlasti moraju biti osjetljive na sve informacije ili materijal koji potencijalno može ili izazvati sumnju u zaključke ranije

istrage ili omogućiti nastavak prethodne istrage u kojoj nije bilo moguće izvesti zaključke (vidi gore citirani predmet *Brecknell*, stavak 70.)

37. Što se tiče ovoga predmeta, Sud napominje da radnje poduzete u 2011. i 2014. godini nisu dovele do otkrića bilo kakvih novih elemenata u vezi s okolnostima smrti majke podnositelja zahtjeva što bi potaknulo obvezu nove istrage na temelju članka 2. Konvencije (vidi stavke 13. – 16. iznad te usporedi s predmetom *Opačić i Godić*, gore citirano, stavak. 31. te *Nasirkhayeva protiv Rusije* (odl.), br. 1721/07, 31. svibnja 2011.).

38. U skladu s tim, Sud smatra da se zahtjev mora odbaciti zbog nepoštovanja šestomjesečnog roka utvrđenog u članku 35., stavku 1. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 16. prosinca 2021. godine.

{signature_p_2}

Liv Tigerstedt
Zamjenica tajnika

Erik Wennerström
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524